

vestnik

GLASILO DOMOBRAŃEV IN DRUGIH PROTIKOMUNISTIČNIH
BORCEV

NOTICIERO DE SAN MARTIN

REGISTRO NACIONAL N° 393.650 - 2-X-1952

III. LETO

San Martín, 1. februar 1954

Štev. 5

SLOVENSKI DUHOVNIK V REVOLUCIJI

Potrebno je, da se dotaknemo gornjega poglavja, videč kako slovenski duhovnik trpi neprestano že od leta 1941 radi svojega protikomunističnega delovanja krivične očitke, dočim se istočasno ravnó od komunistov razliva silno trpljenje in mučeništvo nad celokupno slovensko duhovščino!

Omejimo se predvsem na Kranjsko, ki je bila od početka revolucije predmet najhujših krvoločij komunistov, pa tudi najhujše protikomunistične reakcije. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je ob pravem času, v svobodi prvi v protikomunistični svetovni javnosti jasno in odločno, glasno in krepko zarisal smernice našemu narodu napram nastopajočim komunističnim silam. Z velikim elanom se je dvignil naš narod na začrtano pot, a nič z manjšim elanom z narodom slovenski duhovnik po širni slovenski domovini. Komunisti so to dobro čutili, zato se je že spočetka dvignil peklenški srd nad slovensko duhovščino, ki je morala sprejeti radi tega najhujše mučeništvo in silne žrtve. V prvi številki š. V. 1953 smo podrobno opisali muke slovenskega kaplana g. H. Novaka v Hinjah. V poglavju „Dejanja govore“ navajamo danes mučeništvo dveh slovenskih župnikov. Živ razrezan je bil kaplan Jakob Mavec. Koliko mučeništva bo zgodovina še dvignila iz danes še neznanih virov. Še danes ta srd komunistov ni odnehal, še ječijo in umirajo slovenski duhovniki po ječah, drugi prihajajo iz zaporov izpuščeni pod

pritiskom svetovne protikomunistične javnosti, strti duševno in telesno kot živi skeleti, uničeni za vsako nadaljne poklicno delovanje. Kaj vse, kaj vse se bo tekom časa odkrilo in pojasnilo, kar je še zavito v molk in temo. Res se je na veliko žalost pojavil tu ali tam slovenski duhovnik, ki je šel bolj na levo, pa je bil izvržen od naroda in v duhovskih krogih je absolutno nemogoč.

In ko je naš narod formiral svojo narodno vojsko, sprva Vaške straže, takoj nato pa domobrance in druge formacije, je bil slovenski duhovnik takoj med prvimi v organizaciji in dejanskim sodelovanjem s slovenskimi četami. Ne pozabimo dveh zaslužnih duhovnikov, ki sta zelo mnogo pripomogla za začetek Vaških straž; g. Anton Duhovnik, ki je v mukah kronal svoje delo več umorjen od komunistov kot nacistov v Dachau in g. Malovrh Franc, zvezan prepelján iz Turjaka v Velike Lašče nato v Kočevje in ustreljen v Mozlju. Tekom časa bomo navedli še druge. In ko je prišla sila do viška, tedaj se je dvignil najmlajši svečeniški kader: bogoslovci so odložili bogoslovne knjige, vzeli puško v dlan in meč ob stran in šli v krvavi dan in od bomb in požarov ožarjeno noč na branik za rešitev krščanskega slovenskega naroda in ideale slovenskega domobranstva! In to dejanje ni bilo tako preprosto, če pomislimo na zveze Lahov in pozneje nacistov, dveh okupatorjev naše domovine s komunisti! Okupatorja sta dobro vedela, da krepki protikomuni-

stični stav slovenske duhovščine in bogoslovcev ne bi bil mogoč brez soglasja slovenskih cerkvenih predstavnikov.

Da! To je bilo smrtno nevarno delo — a uspelo je! Zakaj naj so danes potrebne te ugotovitve?!

Prvič radi tega, da se prikaže dejstvo, kako je slovenski duhovnik dobro ocenil položaj, kje je njegovo mesto v takratnih najtežjih dnevih, ko je zavijanje dejstev laži in prevare po komunističnih agentih stopalo na višek in to je storil med prvimi v protikomunistični svetovni javnosti slovenski duhovnik. Danes je že marsikateri idiot protikomunističen.

Drugič radi tega, ker so danes še vedno na delu med ljudstvom satansko zvijačni zapeljivci — češ glej duhovnik je kriv, da nisi doma, da si ob tako lepo

premoženje, da begaš v tujini — pusti ga, proč od njega! Tako je slovenski duhovnik mučen od komunistov, istočasno pa osumljen zapeljevanja in upropaščanja slovenskih družin in domov vsled protikomunističnega delovanja.

Dobro je, da danes na vse take poizkuse odgovarja celokupni slovenski narod v tujini in ogromni milijoni človeštva v vseh delih sveta s kategorično zahtevo: komunizem je največje zlo, ki se je kdaj pojavilo v človeštvu, zato je vsak človek dolžan podvzeti vse, da se ta pošast čimpreje izloči iz človeške družbe!

Slovenski duhovnik je torej prav vzdil slovensko ljudstvo, četudi z lastno žrtvijo ječ, muk, in krvave smrti na morišču, vislicah in grmadah! Večen mu hvalažni spomin slovenskega naroda in zvestobo!

DEJANJA GOVORE

V gorski župniji ob hrvaški meji v Loškem potoku je pastiroval ob času revolucije župnik g. Josip Pravhar. Korenjak po postavi, blag, a odločen po značaju. Med farani je bil zelo priljubljen, saj je 34 let služboval v župniji vedno kot njen župnik.

V letu 1942 so si komunisti mnogo prizadevali, da bi ga pridobili za svoje namene, a vse zaman! Končno je odšel k njemu eden izmed vodilnih komunistov, iz Ribnice, odvetnik dr. L., kateremu je župnik Pravhar izkazal kot načelnik hranilnice in posojilnice veliko ugodnosti. Razgovor je bil tako rezek in nastop župnika tako odločen, da se je omenjeni odvetnik pozneje izrazil, da gre rajši travo jest, kot z g. Pravharjem v debato! Naslednjo noč je že prišla „osvobodilna vojska“ po župnika in ga odpeljala v gozd, na kar se je zanj začelo mučeniško trpljenje.

Odpeljali so ga v Belokrajino, odkoder je moral peš čez hrvaške Delnice v Lož na „zaslišanje“ in to po večkrat! Silna muka je bila za župnika, ker so hoteli komunisti, da ga dejansko izžro uši. Dobri ljudje so mu oskrbeli sveže perilo, a ga ni smel obleči, četudi je bil poln ostudne mrčesi in to je trpelo mesece. V Dragi so ga obsodili na smrt. Sestradan, izmučen, zlostavljen je čakal

usmrtilve 1 in pol ure hoda od svoje župnije. Nikomur od faranov ni bilo dovoljeno obiskati ga razven komunistom. Tako je prišla iz Travnika zagrizena komunistka pogledat svojega dušnega pastirja v podzemsko klet. Ko zagleda faranka svojega župnika v tako groznem stanju vsega spremenjenega, se sesede na tla, dobila je, sicer močna žena, od same groze živčni zlom. Izjavila je pozneje, da bi rajši bila ob grunt, kot da je doživela tako strahoten prizor! Nagovarjali so župnika, naj prosi za pomilostitev, on pa je rezko odklonil tako prošnjo češ — ustrelite me! Draga je preblizu župnije Loški potok, kjer je bil g. župnik kot omenjeno zelo priljubljen. Zato je moral 60 letni duhovnik znova peš ez Delnice v Belokrajino, kjer si je moral v bližini Črnomlja skopati jamo, kamor je padel smrtno zadet. Njegov daljni sosed je bil v Osilnici ob Kolpi župnik g. Jakob Omahna, ki se je pred revolucijo nekaj let preselil na župnijo Dragatuš blizu Črnomlja. Odlični organizator, nesebičen, neustrašen borec za versko in narodno vzgojo svojega ljudstva, seveda osovražen pri komunistih. Poročilo v glavnem — v podrobnem se še hrani — pravi, da so ga v noči komunisti odpeljali iz župnišča v gozd. Slekli so ga do golega in rdeča junaki-

Rev. Andrej Jerman CM:

IZ DOMOBRANSTVA PREKO MISIJSKIH KRAJEV V ARGENTINO

I. DOMOBRANEC NA PRIMORSKEM

Druga svetovna vojna tudi nam ljubljanskim bogoslovcem ni prizanesla s svojimi „dobrotami“. Ko je bila borba za življenje in smrt med komunističnimi oddelki in domobranci skoro na višku, smo tudi mi bogoslovci prekinili študije in se odpravili na boj proti največjemu sovražniku slovenskega naroda, brezbožnemu komunizmu. Večina se je pridružila kot propagandisti domobranskim oddelkom v Ljubljanski pokrajini, nekaj pa nas je odšlo na Primorsko. V začetku junija 1944 se odpeljemo z vlakom v Trst. V kasarni pri sv. Ivanu smo se kake tri mesece urili v vojaški „umetnosti“. Potem pa so nas bogoslovce kot propagandiste poslali po raznih domobranskih postojankah na Primorskem. Mene so odločili za Ilirsko Bistrico. Z menoj sta prišla še dva druga z isto kvalifikacijo (France Pogorelec in Anton Šegula). Takoj smo vsi trije krepko poprijeli in začeli z vsakovernostno propagando proti komunizmu. Najprej smo si poiskali zaupnih ljudi in od njih zvedeli za položaj. Kmalu smo imeli približno sliko, koliko ljudi v Trnovem in Ilirski Bistrici je na naši strani in koliko jih simpatizira s komunisti. Precej simpatij pri ljudstvu smo dobili z ustanovitvijo prosvetne knjižnice v Ilirski Bistrici. V tem smo tudi dobili iz-

nja je pritrdila velik šop slame na golo telo duhovnika in zažgala, na kar je nastopil novi mučenec pot na **grmado**, kjer so ga epopejski junaki sežgali dobesedno v pepel. Kdo bi popisal strahotne muke 60letnega katoliškega župnika, ki je v svojem življenju delal svojemu narodu le dobro! Podrobnosti o usmrčitvah obeh slovenskih katoliških duhovnikov še pridejo v javnost! Take žrtve je doprinalo slovensko katoliško duhovništvo na žrtvenik verske in narodne svobode ter naprimitivnejših pravic našega naroda!

Ne bo zaman!

govor in priliko, da smo prišli v stik z ljudstvom. Ko smo namreč po hišah nabirali knjige in pobirali prispevke za novo knjižnico, smo obenem ljudi seznanjali z domobranskimi idejami in jih svarili pred partizanskimi lažmi in zmotami. Kot propagandisti smo se pa tudi večkrat pridružili partizanskim oddelkom, ko so šli v spopade s partizani. Ob takšnih prilikah smo vedno vzeli s seboj veliko zalogo propagandnih letakov, brošur, časopisov in domobranskih revij in to med pohodom razdeljevali zlasti onim ljudem, ki so stalno živeli v partizanskem področju. Večkrat pa je bilo treba z raznimi govori in poročili dajati poguma tudi nekaterim domobrancem, saj so včasih nekateri njih oklevali in podvomili v pravilnost domobranskega gibanja vsaj na Primorskem, kjer so partizani zlasti izrabljali nacionalna čustva zavednih Primorcev. Tako nam je tudi naše propagandno delo šlo prav zadovoljivo izpod rok, saj so se poleg nas tudi posamezni poveljniki postojank dobro zavedali važnosti našega propagandnega dela. Na vidiku je bil torej lep izid domobranskega gibanja na Primorskem in s tem zajamčene naše narodne dobrine, da nas ni kruto ogoljufala in brezvestno izdala nesramna in breznačelna politika zapadnih zaveznikov.

II. ENO LETO POD KOMUNISTI V SLOVENIJI

Zaupajoč v iskrenost politike zapadnih zaveznikov smo mi propagandisti še vedno držali pokonci „moralo“ domobranske posadke v Ilirski Bistrici, medtem ko so iz juga prihajale nasprotujoče si novice. Eni so trdili, da prihaja kraljeva vojska, drugi, da se bližajo Titovci. V tej negotovosti pa nas je presenetil bombni napad Titovcev na železniško postajo v Ilirski Bistrici. Ker smo propagandisti z domobranksko policijo stanovali prav blizu postaje, je bil ta letalski napad (25. aprila 1945) za našo

postojanko prav usoden. Med štirimi smrtnimi žrtvami je bil tudi salezijanski bogoslovec Anton Šegula. Po posebni božji previdnosti pa sem bil jaz ob tej priliki samo ranjen in sem bil še toliko pri moči, da sem tekel v bližnjo bolnišnico. Tri dni nato pa se je začel splošen pobeg domobranskih, četniških in nemških oddelkov proti Trstu in Gorici. Kot ranjenec v bolniški postelji sem se odločil, da počakam kar tam na partizane, dasi sem vedel, da me nič dobrega ne čaka. Spoznal sem namreč, da kot ranjenec ne bom daleč prišel. Dobri g. župnik Karel Jamnik (zdaj že pokojni) me je takoj nato vzel v župnišče, kjer se mu je zdelo bolj varno zame. Tam sem res pričakal prihod partizanskih tolp. Eden od komunističnih komisarjev je kmalu zvedel za moje „skrivališče“ v župnišču in me prišel aretirat. Po dolgem prigo-varjanju g. župnika in drugih mojih prijateljev se je končno le vdal in me pustil v župnišču s tem pogojem, da g. župnik odgovarja, da ne bom pobegnil, ko bom okrevljal. Komisar mi je že tam obljubil, da bom po okrevanju moral v zapor in prisilno delo. Glavni rani na prsih in roki sta se mi kmalu zacelili in pričakovati je bilo skorajšnje aretacije. Od partizanskega zdravnika sem dobil potrdilo, naj grem na rentgen v Trst. Z župnikovim privoljenjem sem se, oblečen kot duhovnik, 5. junija 1945 res kar javno odpravil na železniško postajo v Ilirski Bistrici, da se odpeljem v Trst in potem v... Na postaji pa me je tedaj videl nek moj bivši „prijatelj“. Ko sem se jaz odpeljal z vlakom proti št. Petru, je on med tem telefoniral na železniško postajo v št. Petru, naj me tam aretirajo. To se je res zgodilo, ko je vlak pristal na postaji. S prvim vlakom sem moral nazaj v Ilirsko Bistrico, kjer so me takoj odpeljali v zapor. Tam mi je politični komisar še tisto noč obljubil smrtno kazen, češ, da ne zaslužim drugega kot en strel, saj sem s svojo propagando „zapeljeval“ ljudi in naredil več škode kot 100 domobrancev. Vendar so se potem premislili in me premestili v druge zapore. Po treh tednih zapora v Ilirski Bistrici so me prepeljali v ljubljanske zapore na Miklošičevi cesti. Tam so mi po kratkem „prebutanju“ vzeli rožni venec in misal, česar mi na Primorskem še niso vzeli. Na praznik sv.

Petra in Pavla sem bil ponovno zaslišan, nato pa odpejšan v policijske zapore na OZNA (bivša prisilna delavnica za Splošno bolnišnico). Za 10 dni so me tu spravili v bunker, kjer sem občutil največjo lakoto v življenju. Okrog 20. avgusta so nas kakih 50 jetnikov s kamionom odpeljali v št. Vid (Škofovi zavodi). Tukaj sem bil komaj en teden, in zopet sem bil na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Komaj februarja meseca 1946 sem končno prišel pred sodišče in dobil 2 leti prisilnega dela. Kazen je bila izredno mila, ker sem bil še razmeroma mlad in „zapeljan“ po lazaristovski vzgoji in tudi poročila iz Ilirske Bistrice so bila zame ugodna. Februarja so me odpeljali na Palmetov grad pri Igu na prisilno delo. Čez en mesec pa zopet nazaj na Miklošičevo cesto, končno pa na prisilno delo v Kočevje.

III. POBEG V AVSTRIJO IN ITALIJO

V Kočevju sem ostal do 12. maja, ko sem pobegnil v kočevske gozdove. Po teh gozdovih sem taval tri dni, nato se pa še tri mesece skrival v raznih krajih Slovenije. 22. julija 1946 se mi je posrečilo prekoračiti avstrijsko mejo in dospeti v Celovec. Po 14 dneh v tem mestu, sem se odpeljal proti Lienzu, kjer me je na vlaku dobila avstrijska policija ter me drugi dan izročila angleškimi oblastem. Angleži so me držali v zaporu dva tedna, nato pa poslali v begunsko taborišče pri Peggezu. V taborišču sem se prav nepričakovano srečal z mojimi sorodniki in pri njih ostal kake tri tedne. Potem sem pa zopet na „svojo roko“ zapustil taborišče, se povzpел na tirolske hribe in brez potnih dokumentov prekoračil italijansko mejo. V Italiji je šlo vse po sreči. Kmalu sem z vlakom prispel v Briksen, kjer je bilo takrat nastanjeno slovensko begunsko semenišče. Drugi dan pa sem se že odpeljal v Rim, kjer so me slovenski in italijanski sobratje prav po bratovsko sprejeli. Tu sem mogel nadaljevati s svojim poklicnim študijem. Po enem letu sem na Gregoriani končal filozofijo, potem smo pa vsi slovenski begunci v Italiji dobili od slovenskega vodstva v zamejstvu resno navodilo, da naj čimpreje zapustimo Italijo, ker smo v smrtni nevarnosti, da nas italijanska vlada pošlje nazaj v Jugoslavijo. Imel sem že španski vizum in

vozni listek, da se peljem preko Francije v Španijo, ko mi nekaj ur pred odhodom uradnik iz kitajske ambahade prinese dolgo pričakovani kitajski vizum.

IV. ODHOD NA KITAJSKO

Ko sem imel enkrat v rokah kitajski vizum, smo se jaz in predstojniki takoj premislili, in namesto da bi šel v Španijo, sem se začel pripravljati za pot na Kitajsko. Že v nekaj dnevih mi je uspelo z g. misijonarjem Andrejem Prebilom dobiti mesto na avionu. 18. novembra 1947 sva že odletela iz Rima proti Palestini. Bila sva prvič v avionu, zato je bilo prvih par ur poleta za naju pravo doživetje. Ob krasnem vremenu sva občudovala italijanske hribe in mesta. Izredno lep je bil pogled na mesto Neapelj in bližnji ognjenik Vezuv. Kmalu nato smo leteli čez idilične grške gore in nato mimo otoka Krete proti Palestini. Nekaj ur smo nato lahko opazovali samo morje in nebesni svod in predirali oblake, ki so ob sončnem zatonu čudovito lepo spreminjali barvo. Okrog 8 zvečer smo se približali Palestini in pristali na letališču Lidda. Z avtomobili se nato odpeljemo prenočit v 60 kilometrov oddaljeni Jeruzalem, kjer so nas nastanili v nekem arabskem hotelu. Drugo jutro sva z g. Prebilom hitro našla katoliško cerkev sv. Male Terezije, kjer je on maševal, jaz sem mu pa ministriral. Po zajtrku pa nas je vse potnike letalska kompanija z avtomobili odpeljala na obisk svetih krajev. Ogleдали smo si cerkev Božjega groba, Kalvarijo, Getsemani, Oljsko goro, Betlehem (cerkev rojstva Gospodovega) in Mrtvo morje. Končno smo se odpeljali v lepo in zanimivo pristaniško mesto Jaffa ob Sredozemskem morju. V tem mestu so znaki križanja angleškega, arabskega in judovskega življa in kulture. Po ogledu mesta Jaffe smo zopet zavili proti letališču Lidda. Zabrneli so motorji in že smo leteli čez arabsko puščavo proti Perzijskemu zalivu. Truden od potovanja prejšnjega dne, sem za nekaj ur v avionu zaspal in zbudil šele, ko je avion pristal v Dahraniu, na jugovzhodnem delu Arabije. Po kratkem pristanku in ko se nam je pridružilo kot sopotniki večje število od sonca ožganih Arabcev, smo odleteli proti Indiji. Ob

pripekanju vročega sonca so nas več dolgih ur obdajali samo nebo in morje. V silni daljavi se je slednjič prikazalo kopno prostrane Indije. Okrog poldneva se približamo trimilijonskemu mestu Bombay. V velikanskih lokih se je naš avion začel nižati, medtem ko je nebrot velikih ptičev obletavalo avion. Takoj ob pristanku sem imel vtis, da sem zopeč v čisto novi deželi. Vročina ko v peči, vsi delavci in nižji uradniki napol goli. Po običajnem pregledu dokumentov se z avtobusom odpeljemo v center mesta na indijsko letalsko agencijo, kjer sva si z g. Prebilom kupila letalski vozni listek za Kalkuto in Kunming (južna Kitajška). Tu sva tudi naletela na neko indijsko uradnico, katoličanko. Šla je nama na roke na vse mogoče načine ter naju končno spremljala na katoliško nadškofijo v Bombayu. Nadškofov tajnik naju je prav prijazno sprejel ter sva tam ostala dva dni. Medtem sva obiskala misijonarko s. Konradino Resnik, ki je takrat delovala v predmestju Bombaya. Drugo jutro pa sva že odromala proti vzhodu. Pet ur sijajnega poleta preko bujnih pragozdov in čudnih indijskih gora in že smo pristali v štrimilijonskem mestu Kalkuti. Na poti v središče tega mesta se nama je pripetil za naše pojme nekoliko čuden „akcident“. Kar naenkrat se je namreč ves promet ustavil. Kaj bi bilo to? Cesto je prekoračila krava, ki je za Hindu-Indijce najbolj sveta žival, in tako se je moral ustaviti ves promet, da je „sveta“ krava blagovolila prekoračiti ulico. Prebijajoč se med mrgolečimi množicami Indijcev po ulicah Kalkute, sva končno tam našla slavni jezuitski kolegij, kjer sva doživela veselo snidenje z br. Udovčem in br. Lukanom. Br. Udovč nama je 4 dni razkazoval največje indijsko mesto Kalkuto, zlasti je bil zanimiv zoološki vrt in največja železniška postaja ter hindujske in mohamedanske verske procesije. Po štirih dneh zanimivega „pohajkovanja“ po mestu Kalkuta sva z g. Prebilom napravila še končni polet proti Kitajski, v Kunmink (glavno mesto južno-kitajske province Yunnan). Bilo je krasno jutro, ko smo preko Indije in Burme leteli proti Kitajski. Posebno doživetje in neizbrisen vtis mi je napravil pogled na visoke gore, podaljške Himalaje, ki so se v jutranji zarji

svetlikale v vsakovrstnih oblikah. Bolj ko smo se bližali Kitajski, bolj so tla pod nami postajala rumenkasta, kar je posebna značilnost kitajske zemlje (puhlica). Pod vplivi tolikih vtisov smo se hitro približali mestu Kunming. Po pristanku aviona sem imel nek poseben občutek negotovosti, saj sem kot izpod neba padel v čisto nove razmere, začudeno gledajoč čudne in nepoznane obraze. G. misijonar Andrej Majcen naju je gostoljubno sprejel v svojem kolegiju, nekaj dni nato sem pa jaz odšel v veliko sulpicijansko semenišče v Kunmingu, kjer sem končal prvo leto teologije. Med tem časom smo pa seveda mi bogoslovci imeli tudi počitnice. Vsak je šel v svojo rodno „župnijo“ h kakemu misijonarju v pomoč. Tudi jaz sem se pridružil dvema in odpeljali smo se z vlakom v 200 km oddaljeno misijonsko postajo. Tam sem imel priliko tri mesece živeti med res najbolj preprostimi Kitajci. Njih način življenja gotovo sliči v marsičem evropskemu srednjemu veku. Tam ni pravih cest, železnic in sploh prometa v našem smislu. Poljedelstvo, edina tukajšnja gospodarska panoga, je še vedno v najprimitivnejšem stanju. Vendar kljub temu najpreprostejšemu načinu življenja se je tukajšnje ljudstvo do prihoda komunistov počutilo prav srečne, čeprav nekateri posamezniki v teh krajih niti ne vedo, da eksistira še kaka druga dežela izven Kitajske. Zlasti sem tu dobil prelep vtis globokega krščanskega življenja kitajskih katoličanov v teh visokih planjavah Yunnana. Naj omenim samo to, da so zjutraj in zvečer katoličani cele vasi zbirali k skupni jutranji in večerni molitvi. Prav posebno globoko pa sem bil ginjen zaradi izrednega spoštovanja, ki ga ti kitajski katoličani izkazujejo vsem katoliškim misijonarjem, česar pri nobenem drugem katoliškem narodu nisem dozdaj zasledil. Med tem ljudstvom sem se počutil tako srečnega, da sem v srcu čutil pripravljenost ostati med njimi za vse življenje. Pa trije meseci so hitro minuli in moral sem se vrniti v Kunming, da nadaljujem s študijem. Po enem letu semenišča v Kunmingu, so me predstojniki poklicali v Kashing pri Šanghaju. Zopet sem se vsedel v avion in po 9 urah vožnji, s pristanki v Čungčinu in Hankowu, pri-

stal v Šanghaju. Mirno sem zopet eno leto študiral v regionalnem semenišču Kashing pri Šanghaju, ko so se komunistične čete v aprilu 1949 začele nevarno približevati južni Kitajski. Predstojniki so bili res v zagati, kaj storiti z bogoslovci v tej negotovosti. Končno so se le odločili ter nas nekaj dni pred zasedbo poslali v Šanghaj, da si uredimo potrebne liste za odhod v Evropo ali Ameriko. V Evropo se iz evidentnih razlogov nisem hotel vrniti, za Ameriko ni bilo časa urediti vse potrebno, zato sem se v vsej naglici odločil in potrebno ukrenil za Filipine.

(Se bo nadaljevalo)

VRNEMO SE!

Nazaj gremó iz dalj tujine,
izgnance nas, brez domovine,
pod naš slovenski rodni krov;
vse steze vodijo domov.
Ti vrni nam, Brezjanska Mati,
čar naših polj, jezér, gorá,
Ti vrni dom nam ljubi zlati,
sinjino našega nebá!

Šli bomo spet v raj pod Triglavom,
s krvjó pradedov oškropljen,
s solzami naših sester dragih,
slovenskih mater posvečen.
Se vrnemo, da si zgradimo,
naš skupni dom iz pogorišč,
postavimo podrte križe
in polno lepih še svetišč.

Povrnemo se v one kraje,
ki sta jih vzela laž in zló;
ne damo vam, kar naši knezi,
nam priborili so s krvjó!
Tam, kjer so danes le grobovi,
življenje novo vzkliko bo;
Marija, Mati, Ti nam vrni,
z nasiljem uropano zemljó!

Od polj panonskih do Tilmenta,
svoboden naj naš rod živí,
ed krških Alp do vod Jadrana,
naj pesem naša se glasi.
O, Mati božja, Ti nam vrni
naš stari vojvodski prestól,
pretekle slave in pravice
ter neodvisnosti simból!

Branko Pistivšek

Ivan Cankar:

GOSPOD STOTNIK

Hladno jesensko jutro je bilo, megle so se vlačile po dolini in se plazile ob strmih rebrih gora, na vrhovih se je v žarkih zgodnje zarje belil prvi sneg, ki je bil zapadel ponoči. Nebo je bilo jasno; še je spominjalo na ponočni sneg in mrzle jutranje zvezde ali že je čakalo sonca.

Gledal sem skozi okno; to okno še nikoli ni bilo umito, zato sem gledal kakor skozi tančico, razločil pa sem natančno vse, kar se je godilo pod menoj; tudi glasovi so bili v čistem jutranjem zraku jasni, da sem slišal in razumel vsako besedo. Dvorišče je bilo za ped visoko posuto s črnikastim prahom, ki se je bil čez noč spremenil v mastno blato; s prav takim prahom so bile pokrite tudi nizke strehe barak in uvelo listje oreha, ki je stal samotni sredi dvorišča; pod tem orehom je držal vojak na uzdi osedlanega konja, ki je pohrzaval in vztrepetaval od hlada in nemira.

V dolgi ravni vrsti je stala kompanija, napravljena, da se še tisto uro napoti na bojišče. Stali so tam kakor iz kamna, nobeno oko ni trenilo, sloka telesa so bila narahlo upognjena pod bremenom težkih nahrbtnikov. Nikoli poprej nisem videl na enem samem temnem kraju toliko mlade lepote. Vsi obrazi so bili še zelo mladostni, skoraj otroški, vsi so bili živi, kakor v rosi in zarji umiti; tudi v očeh je bila svetla rosa, gledale so kakor iz daljnih krajev, iz lepih sanj; vse pa so bile nepremično uprte v gospoda stotnika, ki je s počasnim, malobrižnim korakom stopal pred nemo vrsto gor in dol.

Stotnik je bil silo visokega života, za glavo višji od kompanije, ogrnjen je bil v ohlapen plašč, izpod tega je gledalo dvoje zelo dolgih in tenkih nog; v roki, ki je bila še v rokavici koščena in krempljasta, je držal palico in se gredoč opiral. V obraz mu nisem videl, ker je bil ves čas obrnjen proti vrsti. Korak za njim je stopal mlad praporščak in se včasih plaho ozrl, kakor se morda ozre človek, ki bi rad pobegnil, pa občuti, da je brez usmiljenja priklenjen.

Še enkrat je gospod stotnik začel od kraja svoje ogledovanje. Postal je pred prvo številko v vrsti, pred visokim, vit-

kim fantom, ki je strmel vanj s črnimi, zamolklimi očmi. Stotnik je stopil tik predenj. „Kako ti je ime?“ Fant je povedal in tedaj mi je presunilo dušo: saj te poznam, ti lepi mladi fant! Ti zamišljeni, s polnim srcem v veliko prihodnost strmeči! Stotnik je vprašal dalje: „Ali imaš očeta doma?“ — „Nimam ga več.“ — „Pa koliko bratov in sestra?“ — „Nimam jih.“ — „Ali ti vsaj mati še živi?“ — „Mater še imam.“ In luč se je vžgala v zamolkljih očeh.

Tedaj je stotnik vzdignil palico, se dotaknil z okovanim koncem fantovih prsi in pomignil praporščaku. Ta je potegnil izza rokava zapisnik ter s tresočo se roko zapisal fantovo ime. Fant je prebledel.

Stotnik je šel mimo drugega in se ni ozrl nanj; stopil je do tretjega in si ga natanko ogledal. Ta je bil pač vesel, zgovoren in glasen mladenič, slovit pevec. Imel je zdrav, okrogel obraz, ob drobnih ušesih se je vilo nekaj svetlo-pšeničnih kodrov, sinje oči so na glas prepevale, temnordeče ustnice so se krožile v prijetnem smehljanju.

„Imaš nevesto doma?“ je vprašal stotnik. — „Imam, gospod stotnik.“ Še glasneje so prepevale sinje oči, v svetlo daljavo je segla pesem. Stotnik je vzdignil palico, praporščak je pisal. In pesem je ugasnila v sinjih očeh.

Tako je stopal gospod stotnik počasi dalje ob dolgi vrsti; pregledoval je, izpraševal in izbiral. Včasih je izpustil po dva in tri, nekaterega še pogledal ni, včasih pa jih zaznamoval kar po pet in šest za povrstjo. In zdelo se mi je, da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.

Prišel je do kraja, poslednjič je vzdignil palico, nato se je obrnil. Takrat sem mu videl obraz in srce mi je utihnilo. Ta obraz je bil brez kože in mesa, namesto oči sta bili izkopani v lobanjo dve globoki jami, dolgi, ostri zobje so se rezali nad golo, silno čelustjo. Stotniku je bilo ime Smrt. — „Naprej... marš!“

Kompanija se je sunkoma zaokrenila ter se napotila s črvstimi koraki v meglo nizdol. Pred njo je jezdil gospod stotnik, visoko iznad megle se je dvigal njegov črni plašč.

Škufca Jože

Bogoslovec Hočevar Janez

Brulc Jože

MATICA MRTVIH

308. **Pregelj Anton**, šturje, Ajdovščina, samski, 25 let star, ujet od partizanov 11. novembra 1944, grozno mučen, ušel partizanom in prvi dan po vrnitvi umrl v goriški bolnišnici.

309. **Kumar Bernard**, šturje, Ajdovščina, star 26 let, ujet od partizanov 11. novembra 1944, ubit neznano kje.

310. **Toplikar Karlo**, šturje, Ajdovščina, star 24 let, ujet od partizanov 11. novembra, ubit neznano kje.

311. **Terčelj M.**, šturje, Ajdovščina, stara 38 let, gospodinja vdova, mati 5 otrok, ubita v jeseni 1944 neznano kje.

312. **Terčelj Marta**, stara 18 let odpeljana od partizanov v jeseni 1944, ubita neznano kje.

313. **Terčelj Majda**, stara 14 let, odpeljana od partizanov v jeseni 1944, ubita neznano kje.

314. **Vrečar Viktor**, Moravče št. 9, mizarski pomočnik, star 20 let, ujet od partizanov in ubit neznano kje leta 1944.

315. **Vrečar Izidor**, Moravče št. 9, mizarski pomočnik, samski star 21 let, domobranec v Domžalah, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

316. **Lavrič Ignac**, domobranski narednik vodnik na vrhniški postojanki, star 21 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit, doma iz Moravč št. 24.

317. **Svetlin Franc**, samski, star 34 let, domobranec v Št. Vidu, vrnjen iz Vetrinja, doma iz Moravč št. 12.

318. **Murn Janez**, Dolž št. 2, dom. podnarednik v Kočevju, star 26 let, ubit ob prvem napadu na Kočevje.

319. **Murn Jože**, Dolž št. 2, domobranec 39. čete, star 21 let, ujet v Novem mestu in ubit neznano kje.

320. **Murn Franc**, Dolž št. 2, domobranec v Stični, star 24 let, ujet od partizanov in ubit neznano kje.

321. **Sekule Martin**, Dolž, posestnikov sin, domobranec 24. čete, star 21 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

322. **Kobe Janez**, Dolž št. 60, pos. sin, domobranec v Vevčah, star 18 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

323. **Juršič Jože**, Dolž št. 25, pos. sin, oče 2 otrok, dom. podnarednik, star 30 let, ubit v Novem mestu.

324. **Štrurar Jože**, Dolž, pos. sin, star 35 let, vaški stražar, ubit v Gaberju od partizanov.

Correo
Argentino
Suc. Ched.
Lib. Gral.
San Martín

INTERES GENERAL
Concesión 4848

List Vestnik izhaja mesečno. Letna naročnina za Argentino 12 \$, po pošti 15, v USA 1.5 dolarja, isto za Kanado; za ostale pokrajine tej valuti primerno. — Za uredništvo in izdajatelja: Karel Škulj, Calle San Martín 20, Gral. San Martín. — Uprava: C. de los Derechos de la Ancianidad 130, Gral. San Martín FCNGSM, Prov. Bs. As. — Tisk Grote, Montes de Oca 320